

Aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Aan de Minister voor Natuur en Stikstof

Directoraat-generaal Agro
Directie Dierlijke Agroketens en
Dierenwelzijn

Auteur

[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]

TER BESLISSING

Datum
17 mei 2023

Kenmerk
DGA-DAD / 27299842

nota

Nota bij beleidsreactie op rapporten Beter Leven
Keurmerk 1 ster vleeskuikens

Kopie aan

Bijlage(n)

1

Parafenroute

[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]

Mede namens De Minister voor Natuur en Stikstof en de staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat.

Aanleiding

In een eerdere brief¹ heeft u toegezegd de Kamer te informeren over de resultaten van twee studies van Wageningen University & Research (WUR). Deze studies brengen de impact in beeld (in brede zin en op emissies van ammoniak, geur en fijnstof) van de omschakeling van vleeskuikenhouders naar één ster Beter Leven keurmerk (BLk1*). De rapporten zijn gereed voor publicatie en worden in bijgevoegde brief voorzien van een beleidsreactie, mede namens de minister voor Natuur en Stikstof en de staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat.

Geadviseerd besluit

MLNV: U wordt geadviseerd de brief te tekenen.

MNenS: U kunt instemmen met de brief en het mede namens u verzenden aan de Kamer.

Kernpunten

- Deze casus is op 3 april jl. mondeling met u beiden besproken, ter voorbereiding op een Bestuurlijk Overleg (BO) van de Regiegroep Scale Up Kip 1 ster (hierna: Regiegroep). In het BO zijn de acties uit de brief besproken. Deze worden gesteund door het BO.
- Met het uitkomen van de rapporten belandt de vleeskuikensector in een impasse. Het is op korte termijn nagenoeg onmogelijk om een vergunning in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb) te verlenen, terwijl de

¹ Kamerstuk 35 334 nr. 203

inschatting is dat een dergelijke (nieuwe of aangepaste) vergunning vrijwel altijd nodig is. Dit belemmert de omschakeling naar BLk1*.

- Partijen uit de Regiegroep hebben een brief verstuurd aan MLNV met afschrift aan MNenS en Stas IenW. In deze brief adresseren zij de hierboven genoemde impasse en stellen zij de onzekerheid van vergunningen aan de orde. Ze pleiten voor steun van de overheid, voor concreet: i) creëren van beleidsruimte en onderzoeksbudget voor metingen aan reguliere en BLk1* stallen en; ii) financiële rugdekking voor pluimveehouders met reeds verleende vergunningen die gaan investeren of hebben geïnvesteerd in een overdekte uitloop, mochten deze vergunningen vervallen in afwachting van de nieuwe wetgeving (doordat er bijvoorbeeld intrekkingsverzoeken komen).
- Op korte termijn zal de impasse niet opgelost kunnen worden. Om beweging te krijgen stellen we een aantal acties voor, die ofwel de onzekerheden ten aanzien van ammoniakemissie reduceren, of die perspectief bieden bijvoorbeeld via toepassing van innovatieve technieken.
- Met deze acties komen we deels tegemoet aan de door de Regiegroep verstuurd brief, doordat we in gaan zetten op metingen en onderzoek.
- We komen niet tegemoet aan de wens van financiële rugdekking:
  - Staatsteuntechnisch levert het bezwaren op om een instrument als een waarborgfonds in te zetten. Een gerealiseerde overdekte uitloop, die niet meer benut kan worden, betreft een al gedane investering en dient geen publiek belang.
  - De omschakeling is geen verplichting vanuit de overheid en de omschakeling valt daarmee onder het ondernemersrisico en komt daarom ook niet in aanmerking voor bijvoorbeeld nadeelcompensatie.
  - Het levert precedentwerking op voor andere sectoren. De natuurvergunningverlening is in zijn geheel onzeker en de problematiek bij BLk1* is niet anders dan bij andere sectoren.
  - Daarnaast zou het politieke signaal juist moeten zijn dat er ingezet wordt op houdbare natuurvergunningen.
- Andere opties dan een waarborgfonds of nadeelcompensatie om financiële rugdekking te geven zullen nader verkend worden.
- We houden in de gaten of er signalen komen van procedures die gestart worden om vergunningen in te trekken (die zijn nu niet bekend).
- Er zijn geen signalen bekend dat banken geen financiering bieden aan ondernemers voor een overdekte uitloop.
- De problematiek zoals die zich bij deze casus voordoet – een mogelijke tegenstelling tussen dierwaardigheid en emissies – staat naar verwachting niet op zichzelf, maar kan ook bij andere sectoren/concepten voorkomen. Deze casus heeft daarmee een bredere uitstraling naar het landbouwakkoord en het convenant dierwaardige veehouderij.

Toelichting

Meer zekerheid door metingen

- Meetonderzoek vergt een flinke investering, zowel in tijd als in geld. Naar verwachting tussen de 1,5 en 2 miljoen euro. De resultaten zijn naar verwachting over ongeveer twee jaar te verwachten. Daarnaast is

deelname van vleeskuikenhouders aan meetonderzoek essentieel. Dekking voor de metingen wordt gezocht bij LNV, IenW en mogelijk de sector zelf.

- Metingen zijn enerzijds nodig omdat er signalen zijn die tot gerede twijfel over huidig gebruikte emissiefactoren leiden.
- Metingen zijn anderzijds nodig om de emissies uit BLk1* vleeskuikenstallen nauwkeuriger te kunnen inschatten. Dit is van belang voor Wnb-toestemmingsverlening, omdat bij de passende beoordeling gebruik moet worden gemaakt van de best beschikbare kennis ter zake.
- Met het publiceren van de rapporten zal dit gelden als de best beschikbare kennis ter zake, en zal hier dus rekening mee gehouden moeten worden.
- De partijen in de Regiegroep hebben aangegeven het belangrijk te vinden dat de metingen en data juridisch en methodologisch afdoende zijn voor een vergunningentraject. Ook op korte termijn vraagt de Regiegroep een oplossing van de overheid om juridische zekerheid te bieden in het vergunningverleningsstelsel, waardoor de sector haar ambities in dierenwelzijnsverbeteringen kan realiseren.
- Vanuit de Regiegroep is de vraag gesteld of vleeskuikenhouders die deelnemen aan metingen een proefstalstatus kunnen krijgen. Dit is niet mogelijk. Bij een proefstalbeschikking wordt getoetst aan de emissiegrenswaarde (Besluit emissiearme huisvesting), in dit geval voor de categorie 'vleeskuikens'. Het is niet aannemelijk dat BLk1* stallen onder de emissiegrenswaarde blijven.

Werken aan toestemmingverlening

- In de brede context van de problematiek rondom het gebruik van de Rav-factoren bij toestemmingverlening, lopen er diverse trajecten (zowel bij DGLG&S, LNV en I&W) om meer wetenschappelijke zekerheid te krijgen ten aanzien van de effectiviteit van emissiearme stalsystemen. Deze (kortlopende en langlopende) trajecten houden verband met innovatie en moeten er gezamenlijk toe leiden dat er stapsgewijs weer meer mogelijk wordt in de natuurvergunningverlening.
- Zo werkt DGLG&S aan een traject om op de korte termijn te komen tot een aanpak om in de vorm van een handreiking generieke handvatten te bieden voor het doen van een passende beoordeling. U bent hier onlangs over geïnformeerd. Het opstellen van de handreiking wordt bij een extern bureau uitgezet en zal naar verwachting aan het eind van dit jaar een eerste opbrengst opleveren in de vorm van concrete handvatten voor agrarische ondernemers en bevoegde gezagen.
- Daarnaast wordt een onderzoeksopdracht opgesteld en uitgezet voor het opstellen van voorschriften voor het gebruik van emissiearme stalsystemen die verbonden kunnen worden aan natuurvergunningen. De resultaten daarvan worden eind van dit jaar verwacht.
- Een ander traject is het traject dat gericht is op de aanscherping van de stalbeoordelingsprocedure. Dit zal een langere termijn in beslag nemen en niet op korte termijn tot resultaat leiden.
- De casus BLk1* is kenmerkend omdat het hier strikt genomen niet om een stalsysteem gaat, maar om een managementaanpassing. Dat biedt aanvullende uitdagingen in het komen tot een handreiking.

- Tegelijkertijd zal de casus BLk1* niet uniek zijn, omdat ook andere concepten voor een meer dierwaardige veehouderij eerder het kenmerk van een managementaanpassing zullen hebben dan van een stalsysteem.
- De casus BLk1* wordt meegenomen in de aanpak voor de handreiking, zodat ook voor deze ondernemers meer duidelijkheid geschept wordt.

Onderzoek naar bijdrage innovatieve technieken

- Het is op dit moment niet gebruikelijk om emissiereducerende technieken toe te passen in de overdekte uitloop. Om deze reden wordt onderzocht of er nieuwe- en bestaande technieken ingezet kunnen worden om ammoniakemissie te reduceren in de uitloop.
- De overdekte uitloop zoals die nu wordt toegepast in het BLk1*concept is ontworpen met het oog op dierenwelzijn. Een ontwerponderzoek waarbij, naast dierenwelzijn, ook het minimaliseren van emissie als ontwerpprincipe wordt genomen biedt mogelijk nieuwe inzichten in het inrichten van diervriendelijke en emissiearme overdekte uitlopen.
- Voor dit onderzoek is dekking vanuit het Beleidsondersteunende Onderzoek van het Marktprogramma Verduurzaming Dierlijke producten. Er wordt gestreefd naar afronding van onderzoek voor het eind van het jaar.